

MEDIA SPOŁECZNOŚCIOWE A JEDNOSTKA KIERKEGAARDA

22.01.2018

- Media społecznościowe stwarzają indywidualne warunki poznawcze dla użytkowników.
- Ograniczenie potrzeb informacyjnych u użytkowników mediów społecznościowych skutkuje trwałym, ułomnym ograniczeniem źródeł informacji niezbędnych do prawidłowego przeprowadzenia procesu kognitywnego
- Medium społecznościowe to doskonałe środowisko poznawcze dla jednostki definiowanej przez Kierkegaarda.

Kształtowanie rozwiązań mających potencjał przeciwdziałania zjawiskom manipulacji środowiskiem poznawczym adresatów, zwłaszcza tych których potrzeby poznawcze zaspokaja portal społecznościowy wymaga w pierwszej kolejności zrozumienia jakim procesom poznawczym podlegają użytkownicy oraz jak wpływ na nie mają: funkcjonalność i nawyki informacyjne kształtowane poprzez medium społecznościowe u użytkowników.

Dlatego jeśli chcemy skutecznie sprostać nasilającym się działaniom dezinformacyjnym powinniśmy zrozumieć jak przebiega i na jakie ograniczenia napotyka proces poznawczy w mediach społecznościowych. Pomocna przy tym może okazać się filozofia duńskiego filozofa – Sorena Kierkegaarda.

Media społecznościowe spełniają aktualnie znacznie więcej funkcji niż można było przypuszczać w czasach, w których były tworzone. Użytkownicy tych serwisów w coraz większym stopniu dostosowują się do ich funkcjonalności. Konstrukcja serwisów społecznościowych zakłada możliwość dostosowania informacji, które się otrzymuje do własnych preferencji. Poprzez odpowiednią konfigurację możliwe jest stworzenie mocno sprofilowanego serwisu. W praktyce oznacza to, że każde medium społecznościowe stwarza indywidualne warunki poznawcze dla użytkowników.

Spółeczności funkcjonujące w ramach portali cechuje subiektywizm co ma bezpośrednie odniesienie do zjawiska które w nazewnictwie potocznym otrzymało miano „bańki informacyjnej”. Ta cecha w praktyce objawia się dostosowaniem osi czasu (ang. timeline) swojego konta do treści którym dany użytkownik jest zainteresowany. Proste czynności, takie jak „polubienie” danej strony lub grupy, dodanie do obserwowanych powoduje, że transmisja treści następuje wskutek selektywnego doboru źródeł.

Pitagoras mawiał "człowiek jest miarą wszechrzeczy".

Wszechrzecz w kontekście omawianych mediów

społecznościowych to suma reprezentacji umysłowych kształtowanych w oparciu o selektywnie dobrane środowiska poznawcze. W praktyce oznacza to, że oś czasu użytkownika odzwierciedla jego subiektywne skłonności poznawcze, a nie obiektywne odzwierciedlenie rzeczywistości. Efektem tego trendu jest ograniczenie potrzeb informacyjnych u użytkowników mediów społecznościowych, co skutkuje w dłuższym okresie trwałym, ułomnym ograniczeniem źródeł informacji niezbędnych do prawidłowego przeprowadzenia procesu kognitywnego.

Do czego to prowadzi?

Odpowiedzi możemy próbować szukać w filozofii Sorena Kierkegarda, który prowadził rozważania dotyczące możliwości oddzielenie prawdy subiektywnej od obiektywnej. Gdyby ten proces badawczy przeprowadzić w środowisku kształtowanym w mediach społecznościowych, jak wybrzmiałby wniosek? Medium społecznościowe to doskonałe środowisko poznawcze dla jednostki definiowanej przez Kierkegarda. W praktyce to co otrzymuje użytkownik to subiektywnie, dobrowolnie narzucony tunel poznawczy oddzielający użytkownika od różnorodnych bodźców informacyjnych.

> SAMODZIELNIE
DOBIERANY INDYWIDUALNY
MODEL POZNAWCZY W
MEDIUM SPOŁECZNOŚCIOWYM
WYMUSZA NA ODBIORCY
KSZTAŁTOWANIE POGLĄDU
ZGODNEGO Z JEGO
PREFERENCJAMI. TAKIE NAWYKI
BĘDĄ SKUTKOWAŁY
POGŁĘBIANIEM PODATNOŚCI
NA MANIPULACJĘ
INFORMACJĄ.

W ten sposób proces kształtowania zasobów do przeprowadzenia prawidłowego rozumowania jest co do zasady ograniczony. Ograniczony wprost poprzez zawężone środowisko poznawcze którego suma przekaz stanowi ogromny potencjał sugestywny oraz dodatkowo wskutek pracy algorytmów dobierających treści zgodnie z rozpoznanymi zainteresowaniami jednostki. Obie ingerencje: ludzka subiektywna i ta będąca efektem działania algorytmu uzupełniają się i w praktyce domykają tunel poznawczy nie pozostawiając użytkownikowi dostępu do treści odrębnych.

Samodzielnie dobierany indywidualny model poznawczy w medium społecznościowym wymusza na odbiorcy kształtowanie poglądu zgodnego z jego preferencjami. Takie nawyki będą skutkowały pogłębianiem podatności na manipulację informacją. Dziać się tak będzie nie tylko wskutek zawężonego środowiska poznawczego, ale również w skutek nieumiejętności przeprowadzenia prawidłowego, krytycznego procesu myślowego, kształtowania poglądu na temat otrzymywanych informacji.

Przyjmując ten model za zbieżny z trendami zmian w portalach społecznościowych pozostaje na zakończenie zadać pytanie: Czy w przyszłości jednostka, która funkcjonuje wyłącznie w subiektywnym, narzuconym środowisku poznawczym nie utraci zdolności do odróżnienia dobra od zła? Czy jednostki sugestywnie kształtujące zasoby kognitywne będą zdolne do odnalezienia we własnych zasobach danych niezbędnych do dokonania takiej oceny? Tym bardziej przy wsparciu coraz efektywniejszych algorytmów, a być może z czasem i systemów „sztucznej inteligencji”.

Autor: Kamil Basaj

Kierownik Projektu INFOOPS
Fundacja Bezpieczna Cyberprzestrzeń

Śledź na:

TT: @cybsecurity_org
@Disinfo_Digest

Facebook: [@FundacjaBezpiecznaCyberprzestrzen](https://www.facebook.com/FundacjaBezpiecznaCyberprzestrzen)